

Чорна сторінка історії українського народу

Богдан ШЛЯХОВ,
старший науковий співробітник відділу історії КЗ «Державний історико-культурний заповідник Острога»



Кривини було десять «куркульських» господарств, у Нетішині – 20. Щоправда, процес колективізації відбувався дуже повільно і радянській владі було дуже важко залучати селян до колгоспів. У селах Шепетівської округи відбувалися

повстання проти процесу колективізації. Так, наприклад, у Славуцькому районі до категорії повсталих сіл належали прикордонні села Нетішин та Солов'є. Повстання в селах вдалося придушити наприкінці березня 1930 року, у деяких місцях із застосуванням зброї.

Лісиста місцевість поблизу кордону й дуже добре знання околиць населенням сприяли масовій контрабанді. Оскільки на території УСРР був дефіцит навіть простих побутових товарів, заводи контрабанді з Острога та Рівного, що перебували в складі Польщі, вдалося задовольнити попит населення на дефіцитні товари. Крім того, високий рівень безробіття штовхав населення з обох боків кордону до незаконної контрабандистської діяльності. З 1924 року польський кордон охороняв батальйон корпусу охорони прикордоння «Острог». У різний період часу відстань, контролювана батальйоном, зрівнювалася. 1934 року батальйон охороняв ділянку державного кордону протяжністю 78 кілометрів 62 метри. Проте дослідники відзначають слабкість польських і радянських прикордонних служб. Історики зауважують, що погано охоронялися як самі прикордонні пункти, так і ділянки між ними

(на фото дислокація батальйону КОП Острог у 1931 році).

Ситуація, що склалася поблизу кордону, допомагала населенню УСРР пережити штучно створений голод. Про це згадували ті жителі Острога, які вже після Другої світової війни в силу різних обставин стали острожанами: скеровані на роботу чи переїхали після одруження до нашого міста. Зі слів мешканки Острога Марії Захарівни Терентєвої дізнаємося:

«Я пам'ятаю, як відбирали у людей зерно, картоплю, сало, буряк, сухарі. Мені було 10 років, як був голодомор. Люди вмирали родинами, селами. Щоб не вмерти, мене батьки відправили до дядька, він жив на кордоні з Польщею... Дядько корову мав, і мав що їсти, і так у десять років я вижила...».

Сьогодні, живучи в незалежній Україні, народ який вже не розділений кордонами, ми продовжуємо захищати свій суверенітет від російської збройної агресії. Пам'ять про минуле нашої історії – це, так би мовити, окремих фронт. Тому ми повинні пам'ятати про жертв голодомору, його причини і наслідки, щоб не допустити такого більше ніколи, залишитися вільними громадянами своєї держави.

Нижче наведені розповіді острожан, які пережили голодомор.

Лідія Самоїлівна Ганюшина:

«Я родом із Полтавщини. І не обмину мене цей страшний голодомор, що був створений урядом СРСР штучно. Мені тоді було 8 років, але я пам'ятаю, як я з братами пухла. Меншому було 3 роки, а старшому – 11. Усі ми пухли, були з великими животами. Ми не мали чого їсти, бо все, що ми мали, забрали у нас. Ці люди були у військовій формі... Я їх вперше бачила. Вони були байдужі до прохання мами, щоб не забирали все, залишили хоч трохи для нас. Але вони робили свою чорну справу без жалю і забрали все, що ми мали. Це був справжній геноцид проти власного українського народу... Щоб вгамувати голод, їли бур'яни, листя з дерев, кору, але ситими від цього не були...».



Марія Карпівна Курілова:

«Як ми вижили, не знаю. Пам'ятаю, як мама зварила рідненський суп пшоняний, і ми всі ганялися за їєю пшоняною. Потім колгосп дав тришки борошна і мама варила «шлітку». Це такий суп. Далі колгосп для всіх варив «баланду». Люди йшли отримувати свій черпачок. Так тягнулося до весни, а як з'явилися листочки на деревах (сливах), дуже смачні, ми їх їли. І все, що росло на огороді... Голод довго ще не покидав нас...».

Василь Семенович Свирида:

«Мені в 1932 – 33 роках було 5 – 6 літ. Що я пам'ятаю за голод? Один раз вижило на дорозі, а у нас під хвірткою лежав чоловік – уєсь зашуканий. Не можна було навіть побачити його очей. Тато і мама забрали його в хату. Він у нас жив довго, поки не одужав. А нашу сім'ю рятувала риба. Тоді дуже було багато риби в річках...».

Ганна Давидівна Прокочук:

«Мій батько був висланий на 10 років у Воркуту. А у батьків було семеро: старший брат Афанасій та шість сестер. Найменша сестра Марічка померла з голоду, а ми пішли між люди. Наймитували, служили, бо дуже їсти хотіли. Мені було 6 років і я в сусідньому селі пасла корови у різних господарів, аби вижити у страшні часи голодомору. Коли організували колгосп, то мене, ще неповнолітню, заставили ходити на роботу, де працювала 12 років. Було й таке, що мене ще й судили за той мінімум трудових, які я не виробила. Таких, як я, було четверо, чий батьки, як і мої, були вислані, вважалися ми тоді дочками ворогів народу...».

